

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERMEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:2

Onder redactie van Dr K. Schilder, Dr C. Tazelaar en Prof. Dr J. Waterink.

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Dr R. E. van Arkel, Utrecht; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hockstra, Kampen; Dr G. Keizer, De Steeg; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr A. Ringnalda, Ermelo; Dr J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dokkum; Dr J. Thijs, Zwolle; Dr J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Franeker; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:

Dr C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Duitland f 7.50 en voor Ned.-Indië f 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Verschillende typen. — Uit de Schrift: De Auteur bevestigt de uitlegging van zijn eigen Psalm (Psalm 4:31). — Kerkelijk Leven: Hedendaagsche afkeer van het „veiligheidsgevoel“ (Slot). Onware beweringen van Docent Kersten. — Uit de Historie: Het Predikantenblad. — Pop. Wet. Schetsen: Het Erotische. I. — Opvoeding en Onderwijs: Geref. Jeugdcongres. — Zending en Evangelisatie: China en het Christendom. — Perschoon. — Boekbespreking. — Kerkeuws.

HOOFDARTIKEL

Verschillende typen.

Als resultaat van ons vorig artikel mag dus vastgesteld, dat godsdienstige opvoeding mogelijk is. Zij is dit, omdat de religie zelf een eigensoortig verschijnsel is in het menschenleven, en omdat de vrijheid en zelfstandigheid, die elke opvoeding bedoelt, niet buitengesloten wordt door het feit, dat wij leeren moeten het geloof van onze ouders en der kerk over te nemen en te bevestigen.

Maar deze godsdienstige opvoeding is ook noodzakelijk. De kinderreligie is nog niet volmaakt. En vooral in den overgangleeftijd ondergaat het religieuze leven een belangrijke verandering, waarbij leiding en vorming niet kunnen ontbreken. Wat Dr Otto Tumlirz in zijn werk over „Die Reifejahre“ (12, 18—26) als typeerende eigenaardigheden van dezen leeftijd in het algemeen noemt, kan, met eenige wijziging, ook van het religieuze leven gezegd worden.

De rijpende jonge mensch moet allereerst de geestelijke wereld opnieuw veroveren. Zijn kinderlijke, primitieve voorstellingen aangaande God en de geestelijke dingen, vragen zoowel in vorm als inhoud om herziening. Hij moet voorts ook zichzelf veroveren en zijn houding tegenover de religie vinden. Afgelegd moet worden hetgeen eens kinds was: de naïveteit, de afhankelijkheid, het leven op het gezag en het voorbeeld der ouderen. De jonge mensch moet leeren om, ook in het godsdienstige, door eigen oogen te zien, op eigen beenen te wandelen en uit eigen verkiezing te handelen. Het geloof van zijn ouders moet zijn geloof, hun overtuiging zijn overtuiging, hun leven zijn leven worden. Het gaat ook hier om de vrijheid en zelfstandigheid, die bij het volle man- en vrouw-zijn behooren.

Niet bij allen verloopt deze ontwikkeling op gelijke wijze.

Tot verheldering van ons inzicht is het noodig, eenige nadere onderscheiding te maken. Er zijn er allereerst, die in de religieuze crisis der jeugd bezwijken; bij wie het niet terecht komt, en althans tot op heden nog niet terecht is gekomen; en die zoowel voor God als voor kerk als voor alle religie dreigen verloren te gaan. En onder dezen zijn er nog weer nader sommigen, die in hun kindsche dagen volop in bloei stonden, die al profetie en belofte waren, en bij wie toch de bloesem zich niet gezeit heeft tot vrucht. In hun prille jeugd, toen ze ernstig ziek waren, en vader en moeder en ook zij zelf dachten, dat ze sterven gingen, gaven ze ontroerende blijken van godsvrucht. Ze spraken er van, dat ze naar den Heere Jezus gingen. Waren ze toen gestorven, dan had niemand getwijfeld, of ze waren in den hemel en zou iedere grafredenaar een lofrede gehouden hebben op de genade Gods, die zich zoo buitengewoon in dit kinderhart verheerlijkt had. En toch is bij het opgroeien dit alles verdwenen. Zij hebben geen belijdenis des geloofs afgelegd. Ze komen ook niet meer in de kerk. Ze toonen slechts matige belangstelling voor alles wat geloof en godsdienst is. In één woord: zij herkennen in hen het vrome kind van vroeger niet meer.

Hoe wij hierover oordeelen moeten? Of dan al dat mooie uit hun jeugd geen ware godsvrucht geweest is, doch slechts kinderlijke, gedachten-

looze reproductie van de geloofsovertuiging en de religieuze handelingen van vader en moeder?

De vraag is spoedig gesteld. Ze heeft, helaas, voor sommige ouders een droevige actualiteit gekregen. Maar wie van ons zou haar definitief durven beantwoorden? Niemand van ons is immers harte-kenner? Liever dan zelf de oplossing te geven, leggen wij deze raadselachtige gevallen in Gods hand neder.

En intusschen tasten wij niet geheel in het duister. Er is nog één lichtpunt. Zij leven nog. En zoo lang er leven is, is er hoop. Wij hebben de volledige afwikkeling van zulke levensgang nog niet aanschouwd. Ons is het niet gegeven om uit te maken, hoe ver en hoe lang het geloof kan wegzinken, zonder dat het nog geheel opgehouden heeft te bestaan. Wie weet, wat later nog boven komt. 't Is meer gezien in het leven, dat ver en zelfs zeer ver afgedwaalde bondelingen toch nog terecht kwamen. En intusschen biedt het verbond Gods ons nog een vasten grond tot pleiten en bidden. Wij behoeven en mogen dezulken nog niet loslaten.

Doch al doen dergelijke raadselachtige gevallen zich voor, wij zullen toch op onze hoede wezen, om er geen misbruik van te maken en ze te generaliseeren. Omdat de jonge godsvrucht van de inleven gebleven kinderen soms later teleurstelt, mogen wij nog niet aan die der gestorvene gaan twijfelen. Want als we dat zouden doen, zouden we met ongelooft in plaats van met geloof beginnen en zouden wij den schriftuurlijken regel breken, dat het zaad der geloovigen als heilig is te beschouwen, totdat het tegendeel gebleken is. Maar wel vermanen deze raadselachtige gevallen ons, om den steun, dien wij voor ons geloof aangaande onze kinderen noodig hebben, meer te zoeken in de beloften Gods dan in hun religieuze uitingen, hoe heerlijk kinderlijk deze ook wezen mogen en hoezeer wij ze ook met innige vreugde begroeten. En niet minder waarschuwen zij ons, om in het stuk der zaligheid nauwgezet te leven en het te betrachten, dat de echtheid van het geloof vooral in de vernieuwing van den wil, dus in de bekeering en de goede werken blijken moet.

Maar er zijn er gelukkig ook — en zelfs velen — bij wie het wel terecht komt. Doch ook bij dezen weer met verschil. De nieuwere godsdienstige psychologie heeft ons geleerd, hierbij twee hoofdtypen te onderscheiden.

Er zijn allereerst — en dit dan zielkundig en niet theologisch verstaan — de once-born-men of de éénmaal-geborenen. Zij zijn de gelukkige naturen, de zondagskinderen in het geestelijke. Zij vertegenwoordigen het zoogenaamde boom-type, want hun religieuze ontwikkeling verloopt als die van den boom. Bij hen geen opvallende sprongen, maar geleidelijke, procesmatige groei. Schier onmerkbaar nemen zij van jaar tot jaar toe in geestelijke sterkte en omvang. Zij zijn als het kruid uit de gelijkenis van Jezus, dat opgroeide en lang werd, zonder dat iemand wist hoe. Bij hen geen scherp afgeteekende crisis-fasen, geen aanwijsbare overgangen, weinig of geen strijd, doch langzame, gestadige vooruitgang. Als vanzelf groeien ze in het geloof in, waarin ze opgevoed worden. Zij zijn als de bloem, die niet anders kan dan zich naar het zonlicht keeren en die niet weet, wanneer en waarom ze het heeft gedaan. Indien ge de onvoorzichtigheid zoudt begaan, dezulken naar hun bekeering te vragen, zullen zij, eerlijk zijnde, u antwoorden, dat zij zich niet herinneren kunnen, dat het bij hen ooit anders geweest is. En wilt ge bij zulken toch een bepaalden overgang constateeren, dan kan het op z'n hoogst het volgende wezen.

Om eerst nog even op de natuurlijke ontwikkeling terug te komen: er zijn verscheidene menschen, die zich uit hun overgangleeftijd een of andere gebeurtenis, vaak een zeer kleine, zullen herinneren, die toch voor hen zelf van de grootste betekenis was, omdat die gebeurtenis voor hen

de stoot was, waardoor de wereld en hun eigen persoonlijkheid opensprongen en zij deze zien gingen, zooals zij ze nog nooit hadden beschouwd. En aldus geschiedt het ook menigmaal in het religieuze. Door een betrekkelijke onbeduidendheid, door een losse opmerking uit preek of lezing, door een toevallig gesprek of een ontmoeting gebeurt het. De stoot wordt gegeven. Het springt op eenmaal open. Niet, dat er dan een principieele overgang of een scherp gemarkeerde bekeering plaats vindt. Het blijft in wezen precies hetzelfde. Maar over het oude is een ander, tot nog toe niet gekend licht opgegaan. 't Is nu meer het bewuste en eigene en persoonlijk geworden. De knop is opengesprongen en vouwt zich open in de bloem.

De godsdienst-psychologen beweren, dat dit boom-type de uitzondering is. Doch hoewel mij niet voldoende statistische gegevens ten dienste staan, heb ik toch den indruk, dat in kringen, waar geloof uit het verbond geleefd wordt, dit juist de regel en niet de uitzondering is. En gelukkig zij, bij wie het aldus gegaan is, of thans toe-gaat. Zij zijn werkelijk niet te verachten of als de minderwaardigen te beschouwen. Zij behoeven heelemaal niet de saaie typen te wezen, maar hebben in den regel veel voor boven hen, die eerst ernstig getwijfeld hebben en van den rechten weg zijn afgedwaald. Paulus b.v. kan het zichzelf nooit vergeven, dat hij in zijn jongen tijd de gemeente Gods vervolgd heeft en is jaloersch op Timotheus, omdat deze van kindsbeen af de Schriften heeft geweten en omdat op hem het geloof in de lijn der geslachten van zijn vrome grootmoeder Lois via zijn moeder Eunice als 'tware is overgeërfd. Het boom-type omvat in den regel de gelijkmatige, vaste karakters, die in de toekomst zoowel voor de kerk als voor het verdere leven een hechte steun blijken te zijn.

Niet bij allen echter gaat het aldus. Er zijn ook — wederom niet theologisch, maar zielkundig gesproken — de twice-born-men; degenen, die voor de tweede maal geboren worden. Zij vormen het insecten-type. Hun geestelijke ontwikkeling verloopt als die van het insect, dat eerst in larve-toestand verkeert, daarna pop wordt en eindelijk als vlinder wegvliegt. Bij hen wel duidelijke ontwikkelingsstadia, scherpe overgangen, wel crisis en gisting. Zij zijn het vooral, terwille van wie de puberteitsleeftijd den naam van Sturm-und-Drang-periode heeft gekregen. Bij hen gaat het wel door bruising en branding, door twijfel en soms zelfs door tijdelijke vervreemding heen.

Dan komt de periode, dat de jonge mensch zijn kinderlijke voorstellingen aangaande God en de geestelijke wereld onderwerpt aan een kritisch onderzoek, dat hierna afloopt, dat hij met deze niet meer verder kan of wil leven, en hij met den vorm ook het wezen wegwerpt, dat in den kinderlijken vorm besloten lag. Heeft hij vroeger geboden en al zijn verdere religieuze handelingen verricht, zooals het hem door zijn opvoeders werd voorgedaan — nu wil hij weten, waarom hij bidt, of bidden helpt, en acht hij het beter, het heelemaal na te laten, dan het te doen als ge er geen behoefte aan hebt. Was, overeenkomstig het woord van Paulus, in zijn kinderjaren het eerste gebod, waarmee hij in aanraking kwam, het vijfde; naar mate hij thans meer zelfstandig de wereld ingaat, beginnen ook alle andere geboden meer te spreken, en met deze de vragen en moeilijkheden, hoe zij toch in het leven zullen worden volbracht. Was het vroeger de meest vanzelfsprekende zaak, dat God bestaat en de bijbel Zijn Woord is, thans begint dit kwestieus te worden en vraagt het jonge hart, dat dit nader bewezen en aannemelijk gemaakt zal worden. De kritiek der jeugd onderwerpt ook het terrein der religie aan haar beoordeling en gaat ook hier meermalen tot zeer radicale en gevaarlijke uitspraken voort.

Nu is het waar, dat ook het kleine kind en de jongen en het meisje vol zitten met allerlei vragen; vragen over God en schepping, dood en graf, hemel en hel. Een kind kan soms meer vragen, dan

gij dadelijk overeenkomstig zijn leeftijd weet te antwoorden. En toch — welk een verschil! Het kind vraagt, omdat het graag weten wil en nader wenscht te worden ingelicht. Van wantrouwen geen zweem nog. Wanneer hij het behoorlijk bescheid gegeven hebt, is het ook tevreden. Als vader gesproken heeft, is de zaak uit.

Maar aldus niet de jonge mensch. Hij vraagt — indien hij tenminste nog met zijn vragen tot u komt — met kritiek. Zijn bedenkingen zijn twijfelbedenkingen. Hij neigt er sterk toe om alles te loochenen en als waan-denkenbeeld over boord te gooien. Achter veel, dat hij als kind geloofd heeft en de kerk nu nog belijdt, wordt een vraagteken gezet, indien het niet geheel geschrapt wordt. Het bestaan Gods en de uitverkiezing, de oorsprong der wereld en de herkomst van het kwaad, de onfeilbaarheid der Schrift en de bovennatuurlijke geboorte van Christus, de rechtvaardigheid der goddelijke straf en de eeuwige voortduur der rampzaligheid, de redelijkheid van het gebed en de mogelijkheid van wonderen, waarbij vooral de visch van Jona opgeld doet, en veel meer nog — het wordt alles voort het kritisch verstand gedaan en als absurd en verouderd veroordeeld. De twijfel is ontwaakt en daarmee een der ernstigste vijanden, die zich tegen het jonge geloof verheffen kunnen.

En deze twijfelzucht vindt daarom ook bij de jonge menschen zulk een vruchtbaren bodem, omdat de jeugd nog onevenwichtig van gemoed en bovendien vaak zeer melancholisch en pessimistisch is. En het zijn vooral deze naturen, die het meest open liggen voor deze Thomas-ziekte.

Bovendien komen zij door studie en lectuur, in fabriek en kantoor, in aanraking met gansch andere denkbeelden dan zij thuis geleerd hebben. De bezwaren tegen het christelijk geloof worden vaak zóó cru en schaamteloos ingebracht, dat ge zelfs als volwassene er van huivert en wegloupt.

Daarbij krijgt het kindergeloof vaak een geweldigen schok door den slordigen wandel der oudere kerkleden. De Heere Jezus heeft niet zonder reden van het ergeren der kleinen gesproken. Onze jonge menschen ontmoeten christenen, die in de praktijk van het leven, bij handel en zaken, niets beter — zoo niet slechter — zich gedragen dan wereldsche menschen. Als dit — zeggen zij — de waarde van het geloof is, kan men beter beelemaal geen christen, dan zulk één wezen. Met weerzin wenden zij zich niets slechts van de christenen, maar van de christelijke religie zélf af en gaan het elders zoeken.

Eindelijk moeten wij niet vergeten, dat vooral in deze periode het seksuele leven met kracht doorbreekt. De stroom des levens bruist soms zóó machtig, dat men hem niet meester worden kan, doch veel meer met schier onweerstaanbare kracht wordt meegevoerd. Er zijn er, die struikelen en vallen. En wanneer deze zonde haar donkerheid over de ziel uitzendt, ligt heel de geestelijke wereld onsluierd in en nevel, en moet de ziel zich wel in twijfel en ongelooft verteren. En niet alleen deze zonde doet dit. Elke zonde, en vooral de niet-betreden karakterzonde heeft deze uitwerking. Wanneer de verstandelijke ontwikkeling en de vermeerdering van kennis niet gepaard gaan met een evenredig sterke vernieuwing van den wil, wordt een scepticisme gekweekt, dat voor het geestelijk leven verkillend en bevriezend is.¹⁾

De overgangse leeftijd is een moeilijke en gevaarlijke, en de twijfel één van zijn meest ernstige ziekten. Gelukkig te prijzen is daarom ieder, die niet pas bij het einde van zijn leven, doch ook al bij den afloop der overgangsjaren kan verzeke- ren, dat hij het geloof behouden heeft. Wie door deze branding veilig heen kwam, kan meer stormen doorstaan.

E. D. KRAAN.

¹⁾ Over de oorzaken van het ontstaan van den twijfel handelt breedvoeriger o.a. Dr T. Hoekstra, Twijfel, blz. 57—80.

UIT DE SCHRIFT

De Auteur bevestigt de uitlegging van zijn eigen Psalm.

En als zij gebeden hadden, werd de plaats, in welke zij vergaderd waren, bewogen.
Hand. 4:31.

Toen Christus uit de paaschzaal ging, om in Gethsemané te lijden, toen zong Hij eerst den lofzang. Het waren de psalmen, die naar voorschrift op den feestdag aan te heffen waren. Dus zong de Auteur zijn eigen psalmen. Want Christus was het eeuwige Woord, en was als Logos dus de Auteur der Psalmen.

Sinds is Hij uit de vernedering verhoogd, stond op en voer ten hemel. En stortte Zijn Geest uit op den Pinksterdag.

Maar omdat Hij in dien Pinkstergeest eigenlijk zelf weerkwam tot Zijn kerk, daarom vatte Hij Zijn oude werk weer op; doch, dat oude werk weer opvattende, verrijkte en verbreedde Hij het tevens.

Zijn oude werk vatte Hij weer op: dus bleef Hij met de Zijnen als Auteur Zijn psalmen zingen in

de plaats, waar Hij Zijn naam gedachtenis had gesticht. Eens had Hij dat gedaan in de paaschzaal, waar Hij Zijn heilig avondmaal had ingesteld. Zijn naam gedachtenis stichtende met het oog op God. Thans deed Hij het in dat heerenhuis, dat door den gemeenschapswil der eerste pinkstergemeente was afgestaan voor de vergaderingen der gemeente. Hij kwam — in den Geest — daar met de Zijnen samen. En toen de apostelen gedaagd waren voor hetzelfde Sanhedrin, dat Christus met Zijn eigen psalmen op de lippen over den Kedron tegemoet getreden was, en toen zij voor datzelfde Sanhedrin het proces van Ióén zich zagen voortzetten — toen was de Christus, die in den Geest aanwezig was, te zaam vergaderd met de Zijnen. Zijn psalmen weer gaan zingen. Hoor: men zingt Psalm 2. De Auteur der Psalmen is in de kerk aanwezig, in officiële samenkomst, en zingt ter plaatse van Zijn en Gods gedachtenis Zijn eigen psalmen. Het oude werk is dat.

Maar Hij doet méér. Het oude werk, o ja, maar dan verbreed, en ook verscherpt en verdiept.

Want in de paaschzaal zong Hij naar de wet, naar het gebod. Hij zong wel anders dan de tempelpriesters, maar dat lag niet aan Hem toen. Hij was der wet behoorlijk onderworpen, en had zich van den tempel nog niet losgescheurd. Maar thans — in het heerenhuis — thans zingt Hij tegen den tempel in. Hij is den tempel uitgeworpen, en is gekruisigd buiten de poort, als de geëxcommuniceerde. Dus zingt Hij thans antithetisch: men heeft niet anders gewild. Hij zingt Psalm 2 in de kerk, al is die slechts vergaderd in een particuliere woning. Want waar de Auteur der Psalmen van zich zelf met het volk wil zingen, daar is de kerk. De anderen zongen ook nog wel dezelfde psalmen. Maar daar was het nu een secte, al had men er een prachtige tempel ter beschikking voor den zang.

Doch dit niet alleen.

Christus heeft nog meer gedaan, dan antithetisch Zijn lied zingen bij de Zijnen. Hij heeft óók dit gedaan: dat Hij Zijn lied heeft uitgelegd.

En dat Hij die uitlegging heeft gesanctioneerd, gewettigd, geautoriseerd.

...

Hij heeft Zijn psalm ook uitgelegd, zoo zeiden we.

Want in dat heerenhuis, waar de kerk-onder-het-kruis tot een bidstond saamgekomen was, daar had men Psalm 2 uitgelegd. Men had hem messiaansch uitgelegd.

En dit was op zichzelf nog wel niets nieuws, want ook de Joden, ook de rabbijnen zeiden, dat Psalm 2 messiaansch bedoeld was. Dat was immers duidelijk uit dien passus over den ijzeren scepter, waarmee de Zoon, de gegenereerde, de heidenen zou vermorzelen? Maar juist omdat die rabbijnen zoo krachtig bij dat vermorzelen bepaald waren, juist daarom weigerden zij, en weigerden met hen de tempelzangmeesters, dien messiaanschen psalm te laten slaan op Jezus van Nazareth. Want die had niet vermorzeld, doch die was vermorzeld, gekruist, bespuwd, bespot.

En nu is dit het nieuwe: nu is de Logos, de Messias, die in Jezus Christus tot de aarde was gekomen, en over den Kedron was gekomen in Gethsemané, en voor het Sanhedrin geleid, en toen gekruist, en opgestaan, en in den hemel gezet, nu is Hij, zeg ik, in den Geest tot al de Zijnen weergekeerd. En heeft in hun vergadering door dezen Geest in 'thart gegeven van de Zijnen, dat de Vermorzelde de Vermorzelaar was, en de Gekruiste de Verheerlijkte, en dat Jezus van Nazareth de Messias was, op wien de tweede Psalm alleen kón zien.

En zijn gemeente had zich, niet slechts in het zingen, doch thans óók in het exegetiseeren, losgemaakt van al die tempelpriesters en rabbijnen. En had de exegese van Psalm 2 zelfstandig uitgewerkt. De Messias, die was niet gemakkelijk-abstract, doch zwaar-konkreet-present. Op Jezus sloeg die psalm, op Jezus, die, een paar maanden geleden, het zure speeksel op Zijn wangen had gehad, het speeksel van dezelfde Heeren, die nu met en over en zonder, en toch ook weer met de apostelen confereerden: de Heeren van het Sanhedrin.

Zóó lei de Auteur Zijn eigen psalm uit. Hij liet hem slaan op Zich. En zong hem toen, in het smeeken van Zijn kerk, als een voorbedacht lied, zonder harp. Hij zong hem in dat heerenhuis, daar ergens in Jeruzalem.

...

En God — die moest wel hooren.

Want Christus zong dien psalm óók in het Hooge Huis des Heeren: in den hemel. Gij weet het: aan Gods rechterhand zat de Bespuwde, en hoor, Hij bad met de Zijnen mee, en bad voor de Zijnen uit, en bad in hunne plaats, en bad, en zong den tekst van Zijn tweeden Psalm volkomen, en borgtochtelijk, en adaequaat, in de hoogste hemelen, aan 's Vaders rechterhand.

Toen hoorde God: de Opperkunstenaar was met den Opperhulder één geworden: Woord en leer en leven waren in Hem één.

En omdat God hoorde, daarom sanctioneerde Hij

de uitlegging van Psalm 2 als messiaanschen psalm, slaande op Jezus den Nazarener, den Gekruiste. Want het geschiedde, als zij naar, en uit, Psalm 2 gebeden hadden, dat de plaats, waar zij vergaderd waren, bewogen werd.

Een aardbeving. —

Zij voelen haar. O God, daar is datzelfde weer als van den Goeden Vrijdag, toen de bespuwde Jezus stierf. Datzelfde weer als van den Zondag morgen toen de bespuwde Jezus uit het graf was opgestaan. O God, daar is het weer, of neen, — vergeef ons de oneerbiedige taal: daar zijt Gij weer. Nu heeft de aarde. Ja, dat is antwoord: God-Jahwe-van-Jezus, dat is antwoord. En het is een approbatie, die de leerlingen van den Auteur der psalmen noodig hebben: een approbatie op de exegese, die zij aan Zijn psalm gegeven hebben. Nu bekennen zij in der waarheid, dat die exegese juist geweest is, dat de Geest van Christus Jezus bij hen was in het exegetiseeren. Want zij hebben U, o God, aangeroepen als scheppingsvader (vs 24), wijl zij de herschepping van de schepping niet dorsten scheiden. Gij, die als scheppingsvader zijt aangesproken. Gij antwoordt nu door een scheppingswonder. De schepping spreekt: en spreekt nu zinvol in die aardbeving. Zij spreekt, dat men den zin der dingen treft, als men van de scheppingsvolheid een lijn doortrekt tot Jezus, en dien in leegheid, en dien gekruisigd. Gij, Heer der schepping spreekt. En spreekt naar hun gebed. Want in hun laatste woord hebben zij gebeden om een teeken, en een wonder, zulks dan in den naam van Jezus, zijnde Auteur, en inhoud, van Psalm 2. Nu troost Gij hen: zij zullen aan dit teeken van de waggelende aarde zien, dat het geen on-zin is, een greep 'te doen, door het geloof, naar de krachten der schepping, en zulks dan in den naam van Jezus, dien Jezus-Messias van Psalm 2.

...

De aardbeving — het waggelende heerenhuis — een antwoord. En een bekroning van de exegese van de kerk.

Hier is haar moed bezegeld, haar reformatie beschermd tegen het verwijt dat ze revolutie zou zijn.

Ze heeft inderdaad veel gewaagd, toen ze Psalm 2 zóó exegetiseerde. Want die Psalm stelt tegenover de messiaansche kerkgemeenschap Israëls het barbaarendom, de gojim, de heidenen. En nu heeft de kerk tot die heidenen gerekend, en aan den verkeerden kant der door Psalm 2 getrokken scheidslijn geplaatst: niet slechts Pilatus, den ras-echten heiden, niet slechts den half-heiden Herodes, doch óók de „volksstammen Israëls". Het vleeschelijke Israël, dat niet voor Jezus bukte.

Zoo heeft de kerk, die Jezus, den Gekruiste, den ijzeren scepter van Psalm 2 zag voeren, hier meer gedaan dan Openbaring 12 ontwerpen, eer het geschreven werd (Ps. 2:9, Openb. 12:5). Zij heeft ook Rom. 9—11 ontworpen, eer het geschreven werd; zij heeft gezegd: wie niet in Jezus den Auteur en den Inhoud van Psalm 2 wil eeren, die is een dorre tak aan Israëls boom geworden; hij wordt met de gojim afgehouden; en wij — wij zijn de oude stam, de oude boom, het ware Israël.

Wie zóó zijn eigen „volksstammen" prijs durft geven met de „gojim", die is een vreeselijk mensch — tenzij...

Tenzij hij zingt bij den Auteur der psalmen, Christus Jezus, en door Hem zelf zich heeft doen leeren van hun exegese.

...

En nu — de aardbevingen zijn voorbij. Ze zijn tenminste voorbij als tekenen bij de exegese. Want het wonder, och, dat moest immers slinken, toen het Woord werd voltooid: Rom. 9—11, en Openbaring 12, en al wat in het Boek geschreven staat.

Maar daarom is ook onze exegese gebonden aan de sprake van dit teeken.

En wie den naam der Schriften noemt, sta af van alle ongerechtigheid, ook in het willekeurig „religionsgeschichtlich" „exegetiseeren".

Ook hier geldt het: geloof of ongelooft, die aardbeving, dat schommelende huis, dat is maar fabel, of het is een machtig ding in de leer van het geschreven en geëxegeteerde Woord.

K. S.

KERKELUK LEVEN

Hedendaagsche afkeer van het „veiligheids-gevoel".

(Slot.)

Wanneer men evenwel de dingen zóó zegt, belooft men de kans, het verwijt te hooren, dat hier de mensch „op den troon gezet wordt". Is, zoo hoort men vragen, die christenmensch dan zulk een groot mirakel, en toch eigenlijk ook weer zóó gewoon, dat hij zich de emblemten omhangen mag van de sieraden des heils? Kan men zoo pormantig en rustig zich laten confronteeren met het heeal en met God?

Wie lende d Allere chismus ten. De al zijn heid, er oogenbl eerste a voor af zijn is zijn He andere maar G in wat uitgeslo van een zijn „ hebben „hebben een uit den me tus zóó aarde. woord Christu gewage geloofd, antwoob, di mijn zo mij vat alzoó l schen A len ka heid di bedoeli „seculu catie t laatste „bezitte ken, da having Chris Ten „hebben Al is l is toch toekom duivels daad, c woordj dat is bewijst nog n absol hoofd z die wil zou zij niet ge Ten de „po historie Omdat bezitte is, d.w in zijn van re vidu n Chris gisting en in want b eigen l des du als in en dyr dat is biliteit uitspra riteit" gevens wil zeg geteek evenes ende, i tredend Voorz dag 1 moet „Ik-Gij Voorzo Zondag dit „w

*) Zóó door C. in E. F. sig. 1902 Joh. 1671: g me... Chr. a 1614: q me... hamartic me... 1er. Baz of Chr. most fu and dot Symboli liberav